

Dr. Schmidt Pál

Micsoda éjszaka volt!

Utolsóéves egyetemista voltam Pécsen, szigorlóorvos. Ez az időszak a négy nagy klinikai tantárgy – betegek között eltöltött 3-3 hónapos, vizsgával (szigorlat) záruló – gyakorlati tanulási időszaka. Az a medika, évfolyamtársam, akivel az évek alatt már közelebbi baráti kapcsolatba kerültünk, Budapestet választotta erre a célra, a Rókus kórházat, hogy a pécsiekén kívül más helyszínt is megismerjen. Én maradtam helyben, s az orvosegyetem intézményeiben kezelt betegek kórtermeiben igyekeztem felnőni a hamarosan rám váró feladatokhoz.

Orvosi tanulmányaink befejező évének egyik fontos szigorlatára én a pécsi Gyermekklinikán készültem fel. Ebben az épületben a korábban lezajlott hallgatói foglalkozásoktól eltekintve is otthonosan mozogtam. Gimnazistaként ugyanis sokat jártam ide, a professzor szolgálati lakásába, mert velem egyidős lányának udvaroltam. Több éven át tartó diákszerelmem volt, mígnem a csinos kislányt néhány hónappal az érettségi után az 1956-os Nyugat felé irányuló emberáradat magával nem sodorta. Ezzel aztán a szép diákkori emlék is elsuhant. Új életszakasz kezdődött immár egyetemista élményekkel, új kapcsolatokkal, társakkal, barátokkal, ami feltehetőleg amúgy is bekövetkezett volna, hiszen a bontakozó, zsenge serdülőkori érzelmek rendszerint múlandóak. És lassan aztán formálódott egy érettebb kapcsolat is, évfolyam- és csoporttársammal, Valival.

A klinikán megkaptam a beosztásomat az egyik osztályra. Az előírt módon részt vettem a viziteken és a gyakorlati munkában, délutánonként pedig tanultam a szigorlatra vagy lazításképpen gyakran teniszezni mentem. Valival kapcsolatot tartani levelezéssel és telefonnal tudtam. Ó, az akkori telefonálás! Nekünk volt otthon készülékünk, de Vali budapesti albérleti szobájában nem, sőt az egész lakásban sem. Tehát csak ő tudott hívni. Az előre megbeszélte időben, rendszerint este, keresett az utcán egy telefonfülkét, tantuszokat vagy pénzürméket dobott bele, s tárcsázta az otthoni számomat, aztán vagy volt vonal, vagy nem, vagy recsegett a hang, vagy nem. Örültünk, ha sikerült a tisztán hallható beszélgetésig eljutni.

Egyszer elhatároztam, hogy egy hétvégére felvonatozom Pestre egy másfél napos kis randevúra. Rokonoknál kaphattam alvászlehetőséget egy éjszakára. Ezzel elhárult az egyetlen akadály, hiszen Valihoz nem mehettem, ezt az egy fekhelynél alig nagyobb, kis lyuk szobácskája, legfőképp a kor erkölcsi szabálya s öreg néni szállásadójának vigyázó szeme lehetetlenné tette.

Késő délután futott be a vonatom a Déli pályaudvarra, ahol Vali várt. Gyorsan elvittük kis csomagomat a rokonokhoz, majd rövid beszélgetés után elköszöntünk, és sétára indultunk, fel a Várba. A nyár eleji nap már közeledett a budai hegyek gerincének vonulatához. Azért még kellően világos volt ahhoz, hogy élvezni tudjuk a szűk kis utcácskák, régi házak, kis paloták regényes keverékét. Maga az egykori királyi palota még jórészt romos, kiégett arculatát mutatta, Budapest világháborús ostromának mementójaként. A bombák, aknák okozta pusztítás nyomai akkoriban még sokfelé előtűntek. Azért a Mátyás templom és a Halászbástya körvonalai szép képet rajzoltak, és sajátos hangulatot varázsoltak. Az élmény csak fokozódott, amikor a Halászbástya már részlegesen helyreállított részén a folyosó oszlopai között elének tárult a Duna és Pest panorámája a Margit-szigettől a Szabadság hídig. A Parlament mellett 1946-ban eleve tízéves élettartamra épített Kossuth hídnak hűlt helye volt már, ugyanakkor a náci hadigépezet által felrobbantott, immár újjáépített hidak sorában egyedül az Erzsébet híd mutatta még roncsainak maradványait, a pesti oldal pilléréről égbe nyúló kapujának pilonját.

Besötétedett már, amikor lefelé indultunk a hegyről a Mártírok útja irányába. Utunk tovább vitt Vali lakása, a Keleti Károly utca felé. Az élet különös játéka, hogy előzőleg három diákkori kis „szerelmem” is lakott ebben az utcában. Vali volt a negyedik, de ez már komoly kapcsolat volt, álmódosításokkal tele szöve. Beszélgettünk, tervezgettünk, házasságról, jövőnkéről. Aztán leültünk az utca elejének féloldalán kiépített Mechwart liget egyik padjára. Élveztük a kellemes, csillagos nyári éjszakát. Megkerestük az egyszer már korábban kiválasztott csillagunkat, nevezetesen a dupla „V” alakzatú csillagképet, a Cassiopeiát.

Egyszer csak hirtelen gondolat szökött a fejembe. Valihoz fordultam.

– Érdekes, hogy milyen egyedi módon játszanak események, történelmi fordulatok az emberekkel, s szólnak bele az életükbe.

– Mire gondolsz? – szólt Vali.

– Trianonra.

– Hogyan?

– Hát – folytattam, Trianon nemzeti tragédia, országunknak, ahogyan idegenbe szakadó magyar millióknak is. Nekem azonban, illetve kettőnknek nagy szerencse az országrészek elcsatolása.

– Miért?

– Mert, ha Pozsonyt nem veszítettük volna el, akkor Pécsen nem lett volna egyetem, hiszen a pozsonyi került Pécsre. Az én családom, apám főorvosi munkahelye szerint Pesten maradt volna, te meg a kommunisták által kismizmizett pécsi család gyermekeként talán nem is tudtál volna távoli egyetemre menni. Trianon nélkül, mi ketten nem találtunk volna egymásra orvostanhallgató társakként.

– Hm, lehet – hümmögött Vali.

Telt az idő, későre járt, tán éjfél is elmúlt már, amikor két férfi alakját vettem észre a gyenge közterületi lámpa fényénél. Ahogyan közelebb értek, már felismertem egyenruhájukat: járőrszolgálatú rendőrök voltak, ketten, szokás szerint. Elénk álltak.

– Jóesték kívánok – szólt erélyesen a tizedes, az idősebbik. – Igazoltatás. Mit csinálnak itt ilyenkor? Kérem a személyi igazolványokat.

Odaadtuk, s közben elmondtam, hogy kik vagyunk, és miért ülünk itt. Tudtuk, hogy gondosan ellenőrzik, van-e valakinek bejegyzett munkahelye. Ha nincs, akkor az illető közveszélyes munkakerülőnek számít, s magukkal viszik az őrszobára. Kettőnket, az éjszakai párocskát látván, nyilván arra is gondoltak, hogy felcsíptem valamilyen állás nélküli, vagy akár azzal rendelkező éjszakai pillangót, amit még külön is szigorúan büntettek.

Zseblámpájának fényét használva, lapozgatás után a rendőr komoly ábrázattal maga elé tartotta Vali igazolványát, és kérdezni kezdte tőlem az ő személyi adatait, hogy kiderítse, alkalmi találkáról van-e szó, vagy tényleg szinte már jegyben járunk, ahogy előzőleg mondtam.

– A nő neve?

Megmondtam, még a második keresztnévét is. Aztán jöttek sorban a további kérdések.

– Születési helye, ideje? Apja neve, anyja neve? Állandó lakhelye?

Mindenre pontosan tudtam válaszolni.

– No, rendben van – dörögte a rendőr megnyugodva. Azért láttam, hogy csalódott. Aztán elköszönte azzal, hogy mégis ideje lenne hazamennünk, igencsak későre jár.

Mi ketten magunkra maradva, megnyugodva a kissé fenyegető közbiztonsági játék után, szedelődzködni kezdtünk, azután hazakísértem Valit az alig pár lépésnyire lévő háza kapujához, én pedig tovább baktattam szálláshelyem felé. Ki gondolta akkor, hogy hatvankét év múlva is még egymás kezét fogva várjuk izgatottan dédunokánk születését!